APPENDIX - XI A

DRAMA SCRIPT

INTRODUCTION :

A play giving information on Civil Marriage.

THEME :

Civil Marriage Vs. Traditional Marriage

CHARACTERS :

TEJAL	-	The main character.
CHETAN	-	A friend of Tejal.
MEETAL	-	Chetan's fiance.
SONAL	-	Tejal's sister.
TORAL	-	Tejal's, Chetan's common friend.
OFFICER	-	The officer of the marriage registration office.

SCENE - 1

STAGE VIEW :

[Tejal is sitting on the chair and reading a newspaper, meanwhile Chetan and his fiancy comes to meet her]

TEJAL : Oh, Chetan ! come, come. Sit.

CHETAN : How are you Tejal ? Are you find ? And is everything else alright ?

TEJAL : Yes, everything is absolutely fine. Now, you tell how are your studied going on ?

CHETAN : I have finished my studies.

TEJAL : Any new plans ? What about your plan to visit America?

CHETAN : I have come for that purpose only. Meet my fiancy, Meetal.

TEJAL : (Holds out her hand for handshake with Meetal) Hello ! nine meeting you.

CHETAN : Tejal, we wish to marry as early as possible. I wonder how I will manage all the big preparations for a traditional wedding and also distributing the invitation cards, etc., as well as preparing the necessary documents, etc. To go to America soon after the marriage. I am confused, what do you think I should do ?

TEJAL : Well, you can go in for a simple registered marriage.

CHETAN : Registered....Marriage.... ! (Says, Chetan slowly, as if thinking.)

TEJAL : See Chetan, you have to marry as well as go to America and you can't possibly manage with such little time, all the preparations of a traditional wedding. You will have to convince your parents for a registered marriage.

CHETAN : Ah...... yes and I think I'll be able to convince my parents.

TEJAL : But, it should be a joint decision of you and Meetal and both your families.

CHETAN, MEETAL: We haven't got any problems with parents and families.

CHETAN : So, now what should we do next ?

SONAL : (Appears on the stage after listening the talk). Are you both going to marry?

TEJAL : For that, first of all you will have to send a written notice to the Marriage Bureau Officer and 30 days later, the next step is possible.

MEETAL : But, where is the marriage Registration Office?

TEJAL : In every district there is one marriage registration office.

SONAL : (Speaks in-between with laughing) It is better to take any necessary step as early as possible.

[First Scene ends here]

SCENE - 2

[After 30 days]

STAGE VIEW :

[Marriage Registration Office. A registration officer, Sonal, Toral, Tejal, Chetan, Meetal are sitting in the office].

OFFICER : (A question to Mr. Chetan with an air of great surprise) Mr. Chetan, you are in the Marriage Registration Office !! Is it something about a secret "love marriage"?

CHETAN : No, of course, not. In fact I have to go abroad very soon and so I am thinking of going for a short and simple ceremony - "Civil Marriage". (Chetan says with special emphasis). But, I think it is not true that only the person wishing to have a love marriage only goes for a Registered Marriage ! and according to me, it is better and every person should opt for a Civil Marriage, because. . . . ..

TEJAL : (Cutting Chetan's mid-sentence). Because there are so many advantages of a Civil Marriage. Firstly, it is very important for the government's record, that means it is of vital note, and Secondly, it is also an important evidence of being Married.

CHETAN : Oh ! (laughing) I had forgotten that. An advocate was standing here with us. It is due to my present circumstances that I am going to have a Civil Marriage.

TORAL : But, Tejal, what are the benefits of a Civil Marriage for the people who wish to go abroad?

TEJAL : Thee are many benefits of a Civil Marriage for them. It is most useful to bring the guilty partner to justice for any kind of harassment to women.

TORAL : In what is that is possible ?

TEJAL : That is, if a person has married once and if he gets married second time without getting divorced then one can take action against him. Criminal case can be registered against him.

SONAL : (Adding with smile) And the biggest benefit of Civil Marriage is that every one can afford it, because it is free of cost, isn't it ?

But, Shilpa, there must be some limitations of it. You were explaining something on that day. Please explain it more clearly.

MEETAL : (Sarcastically laughing) Why, Sonal you are planning for the future from now onwards !

SONAL : Yes, of course knowledge gained is never wasted.

TEJAL : O.K. See there are four by-laws which are very important.

* The girl should be 18 and the boy should be 21 years old.

TEJAL : Secondly,
* Both should be unmarried, widowers, widows or must have taken divorce with the previous husband or wife.

Thirdly,
* No one of the two should be mad, and,

Fourthly,
* Law says. Both should not be very close relative of each other.

There are many other minor conditions.

TORAL : But, Tejal, there is one friend of mine, so many persons have married with their close relatives in her caste (with great anxiety). Is it not against the law?

TEJAL : No, no. It is not against the law. Because these by-laws do not have any effect if the community permits boys and girls to do that. But yes, very close relatives such as father-daughter, brother-sister, mother-son, etc. are not permitted to marry.

TORAL : Will you please tell us about the process of registering a marriage?

TEJAL : I think this Officer here will be better able to tell us about it in detail. (Turning to talk to officer). This is my friend Chetan and his fiance Meetal. Please give them some guiding information.

OFFICER : Then, the four by-laws of it are like this.

1. The boy should be 21 years old and the girl should be 18 years old.

2. Both should be unmarried, widower or widow or must have taken divorce with the previous husband or wife.

3. No one of them should be mad.

4. Both should not be close relatives.

The other information about it, is that for getting a registered marriage, first of all one has to give one application which we keep on the notice board of our office for 30 days. During these 30 days, if some one has any objection then complaint can be made and if some complaint against it is received then we properly investigate about it and if such complaint is not received then the process is continued and for

that three witnesses are needed.

Now, it is better to follow the next process.

Then Chetan you will at last proclaim that by law I accepting Meeta as my wife.

CHETAN : By law I am accepting Meetal as my lawfully wedded wife.

OFFICER : Now Meetal, you speak that by law I am accepting Chetan as my husband.

MEETAL : By law I am accepting Chetan as my lawfully wedded husband.

OFFICER : Now, both of you sign here and all the three witnesses sign here. Now you both are married.

(Everyone claps and throws flowers)

SONAL : Tejal, now I am also going to go for a Civil Marriage. It is so simple having no problems.

TEJAL : Why Sonal, should I start finding boys for you?

CHETAN : Search the boys afterwards, firstly have some sweets.

[The play ends here with every one rushing to have sweets and to congratulate the newly married couple].

APPENDIX - XI B

DRAMA SCRIPT IN GUJARATI

MARRIAGE

ના ટ ક

નાટક અંગે પરિચય :

આ નાટક કાયદેસર રીતે કોર્ટમાં થતા લગ્ન વિશે માહિતી આપે છે.

ધ્યેય :

કાયદેસર રીતે કોર્ટમાં થતાં લગ્ન વિરુધ્ધ ધાર્મિક વિધિથી થતાં લગ્ન.

પાત્ર પરિચય :

તેજલ : મુખ્ય પાત્ર
ચેતન : તેજલનો મિત્ર
મિતલ : ચેતન ની વાગ્દત્તા
સોનલ : તેજલ ની બહેન
તોરલ : તેજલ, ચેતન નો મિત્ર
ઓફીસર: મેરેજ રજીસ્ટર ઓફીસ નાં ઓફીસર

દ્રશ્ય : ૧

સ્ટેજ ઉપર એક ખુરશીમાં બેસીને શિલ્પા છાપુ વાંચે છે. ચેતન અને મીતલ મળવા આવે છે.

તેજલ : ઓહ, ચેતન ! આવ, આવ. બેસ.

ચેતન : કેવું છે, તેજલબેન, મજામાં છોને? બીજી બધી શાંતિ છે ને?

તેજલ : બસ બધી શાંતિ છે. બોલ તારી સ્ટડીઝ કેમ ચાલે છે?

ચેતન : બસ, સ્ટડીઝ તો ફીનીશ થઇ ગઇ છે.

તેજલ : બોલ, નવીન સમાચાર. હં.... તારે પેલું અમેરીકા જવાનું હતું એ શું થયું ?

ચેતન : હં, તેજલ એને માટે જ હું આવ્યો છું.
મીતલ.

તેજલ :

ચેતન : તેજલબેન, હું અને મીતલ બને તેટલા જલ્દી લગ્ન કરવા માંગીએ છીએ, અને થોડા વખતમાં મારે અમેરીકા જવાનું હોવાથી થોડા સમયમાં લગ્નની ધાંધલ ધમાલ, બધાને આમંત્રણ આપવા, આટલું બધું હું કેવી રીતે કરીશ. મને કંઇ સમજ નથી પડતી. તો તું જ કંઇ કહેને.

તેજલ : હં... તો તમે બન્ને રજીસ્ટર્ડ મેરેજ કરી લો ને !

ચેતન : રજીસ્ટર્ડ મેરેજ.....

તેજલ : જો ચેતન, તારે લગ્ન પણ કરવા છે અને અમેરીકા પણ જવું છે. હા.... પણ તમારાથી લગ્નની ધાંધલ-ધમાલ ન થાય, મમ્મી પપ્પાને સમજાવવા પડે.

ચેતન : મમ્મી પપ્પાને તો હું સમજાવી લઇશ.

તેજલ : પણ હા, તમારા બનેની મરજી પ્લસ તમારા બન્નેનાં ઘરવાળાની મરજી જરૂરી છે.

ચેતન-મીતલ : ઘરનાનો તો કોઇ પ્રોબ્લેમ નથી.

તેજલ : તો બીજું શું?

સોનલ : (બન્નેની વાત સાંભળી બહાર આવે છે)
તમે બન્ને મેરેજ કરવાના છો ?

તેજલ : તમારે એને માટે સૌ પ્રથમ મેરેજ અધિકારીશ્રીને એક લેખીત નોટીસ આપવી પડશે અને તે નોટીસ આપ્યા બાદ ૩૦ દિવસ પછી આગળની કાર્યવાહી થઇ શકશે.

મીતલ : પણ વળી મેરેજ રજીસ્ટર ઓફીસ ક્યાં આવેલી હોય છે?

તેજલ : દરેક જીલ્લામાં એક મેરેજ રજીસ્ટર ઓફીસ આવેલી હોય છે.

સોનલ : (હસતાં હસતાં બોલે છે) શુભસ્ય શિઘ્રમ્.

(૩૦ દિવસ બાદ)

(નેપથ્યમાંથી આશ્ચર્યભાવ સાથે પ્રશ્ન)
(મીસ્ટર ચેતન, તમે અને મેરેજ રજીસ્ટર ઓફીસમાં !
લવ-મેરેજ નું તો ચકકર નથીને?)

ચેતન : ના ભાઇ ના. આતો ફોરેન જવાની ઉતાવળ છે. એટલે રજીસ્ટર્ડ મેરેજ કરીએ છીએ. પણ હા, એવુ તો નથી ને કે ફકત લવ-મેરેજ કરવા ઇચ્છતી વ્યક્તિઓ જ લગ્ન રજીસ્ટર કરાવી શકે છે. અને હું તો કહું છું કે દરેક વ્યક્તિએ સીવીલ મેરેજ જ કરવા જોઇએ, કારણ કે ....

તેજલ :(વચ્ચેથી ચેતનની વાત કાપતા) કારણ કે સીવીલ મેરેજ થી ઘણાં ફાયદા છે. જેમ કે તે લગ્ન નો સરકારી રેકર્ડ છે, એટલે કે અત્યંત જરૂરી નોંધ છે અને તે લગ્ન થયાની સાબીતીનો પુરાવો છે.

ચેતન : ઓહ ! (હસતા હસતા). એક વકીલ તો અહીં જ ઉભા હતા એ તો હું ભૂલી જ ગયો. બીજું મારે અનિવાર્ય સંજોગોને કારણે હું મેરેજ કરું છું.

તોરલ : પણ તેજલબેન, પરદેશ જવા ઇચ્છતી વ્યક્તિઓને સીવીલ મેરેજ બીજાને કઇ રીતે ફાયદાકારક છે?

તેજલ : સીવીલ મેરેજ થી ઘણા ફાયદા છે. સૌથી વધારે છેતરપીંડીનાં કિસ્સામાં કામ લાગે છે, અથવા એક યા બીજી રીતે સ્ત્રીઓની હેરાનગતી કરવામાં આવતી હોય તો તેની સામે કાયદેસરનાં પગલાં લઇ શકાય છે.

તોરલ : એ કઇ રીતે?

તેજલ : એટલે કે કોઇ એક વ્યક્તિએ એક લગ્ન કર્યાં હોય છતાં છૂટાછેડા લીધા વિનાં બીજા લગ્ન કરે ત્યારે તેને પડકારી શકાય છે. તેની સામે ફોજદારી ગુન્હો નોંધાવી શકાય છે.

સોનલ : (રમૂજનાં ભાવ સાથે) અને સૌથી મોટી વાત એ કે સીવીલ મેરેજ સૌને પરવડે તેમ છે. કારણ કે છે, બરાબર ને?
પરંતુ શિલ્પાબેન, એ માટેની શરતો પણ હશે ને? તમે તે દિવસે કંઇ સમજાવતા હતા ને? જરા મુદ્દાસર સમજાવો ને.

મીતલ : (વ્યંગમાં હસતા હસતા) કેમ સોનલ, ભવિષ્યની ચિંતા અત્યારથી જ કરવા માંડી કે શું?

સોનલ : હાસ્તો વળી, જાણેલુ કોઇક વાર તો કામ લાગે ને, બરાબર ને....

તેજલ : બરાબર. જુઓ, એ માટેની ચાર શરતો છે જે અત્યંત જરૂરી છે.

સોનલ : (અટકાવીને) એક તો મને ખબર છે. છોકરીએ ૧૮ વર્ષ અને છોકરાએ ૨૧ વર્ષ પૂરા કર્યાં હોવા જોઇએ.

તેજલ : બીજી, કે, બન્ને અપરણીત, વિધુર કે વિધવા હોવા જોઇએ અથવા આગાઉ નાં પતિ કે પત્ની થી છૂટાછેડા લીધેલાં હોવા જોઇએ. ત્રીજી શરત એ કે બન્ને માંથી કોઇપણ પાગલ ન હોવા. ચોથી શરત એ કે તેઓ ખૂબ નજીકનાં સંબંધીઓ ન હોવા જોઇએ. બીજી પણ કેટલીક ગૌણ શરતો છે.

તોરલ : પણ તેજલબેન, મારી એક ફ્રેન્ડ છે. તેનાં સમાજમાં તો ઘણા લોકોએ નજીકનાં સંબંધોમાં લગ્ન કરેલા છે. (આશ્ચર્યભાવ સાથે) તો એ કાનૂનભંગ ન ગણાય?

તેજલ : ના ના, એ કાનૂન લાગુ નથી કારણ કે છોકરી અને છોકરાનો સમાજ આ માટે મંજુરી આપતો હોય પછી આ નિયમ લાગુ પડતો નથી. પરંતુ હા, એકદમ નજીકનાં સંબંધી જેવા કે પિતા-પૂત્રિ ભાઇ-બહેન, માતા-પૂત્ર, વગેરે સંબંધો તો ચોકકસ અવજ્ઞ છે.

તોરલ : મેરેજ રજીસ્ટર કરાવવાની કાર્યવાહી વિશે જણાવશો.

તેજલ : એ તો હવે આપણને આ ઓફીસર જ એ વિશે જણાવશે.

તેજલ : આ મારા મિત્ર ચેતન અને એમની ફિયાન્સી મીતલ. એમને વધુ માહિતી આપશો.

ઓફીસર : તો આ માટેની ચાર શરતો આ પ્રમાણે છે. પહેલી શરત એ કે ૨૧ વર્ષનો છોકરો અને ૧૮ વર્ષ ની છોકરી હોવી જોઇએ. બીજી શરત એ કે બન્ને વિધુર કે વિધવા હોવા જોઇએ, આગાઉનાં પતિ કે પત્નીથી છૂટાછેડા લીધેલા હોવા જોઇએ. ત્રીજી શરત કે બન્નેમાંથી કોઇ પણ પાગલ ન હોવા જોઇએ. ચોથી શરત કે બન્ને નજીકનાં સંબંધી ન હોવા જોઇએ.

આની બીજી માહિતીમાં એવું છે કે, રજીસ્ટર્ડ મેરેજ કરવા સૌ પ્રથમ એક અરજી આપવી પડે છે, જે અમે અમારી ઓફીસનાં નોટીસ બોર્ડ ઉપર મુકીએ છીએ અને ૩૦ દિવસ સુધી રાખીએ છીએ. ૩૦ દિવસ દરમ્યાન જો કોઇને વાંધો હોય તો આવીને નોંધાવી શકે છે, અને જો આવા કોઇ વાંધાની રજુઆત થાય તો અમે એની તપાસ કરીએ છીએ, અને જો આવી કોઇ રજુઆત ના થાય તો કાર્યવાહી આગળ ચાલુ રાખવામાં આવે છે અને આના માટે ત્રણ સાક્ષીની જરૂર છે. હવે આગળની કાર્યવાહી નજરે જોઇએ તો વધારે સારુ.

તો ચેતનભાઇ તમે એમ બોલો કે કાયદાની દ્રષ્ટિએ મીતલને મારી પત્ની સ્વિકાર કરું છું.

ચેતન : હું કાયદાની દ્રષ્ટિએ મીતલને મારી પત્ની સ્વિકાર
કરું છું.

ઓફીસર : અને મીતલબેન, તમે એમ બોલો કે કાયદાની દ્રષ્ટિએ ચેતન ને
મારો પતિ સ્વિકારું છું.

મીતલ : કાયદાની દ્રષ્ટિએ ચેતન ને હું મારો પતિ સ્વિકારું છું.

ઓફીસર : તમે અહીં સહી કરો, અને ત્રણ સાક્ષીઓની સહી અહીં કરો.
હવે તમે બન્ને લગ્નગ્રંથી થી જોડાઇ ગયા છો.

.... તાળીઓ પાડે છે....

સોનલ : તેજલબેન, હવે હું પણ લગ્ન તો સીવીલ મેરેજ થી જ કરીશ.
કેટલી સીધી અને સરળ વાત ! કોઇ ઝંઝટ જ નહીં.

તેજલ : કેમ સોનલ, તારા માટે અત્યાર થી જ છોકરાઓ જોવા માંડુ.

ચેતન : છોકરાઓ પછી જોજો, પહેલા પેંડા ખાઇ લો.